

довкілля і власну особистість та залучення їх до нових видів діяльності. Через обмеженість навчального часу не можна задовольнити цю вимогу на обов'язкових заняттях. Саме факультативне навчання має значні резерви. Співвіднесення загальної спрямованості доцільних впливів на особистість підлітків з визначеними функціями факультативів свідчить, що такі впливи можуть здійснюватися в процесі реалізації розвивальної функції факультативів. Саме тому ця функція має стати в основній школі провідною й позначитися як на змісті факультативів, так і на організації їх вивчення.

Зміст факультативів має орієнтуватися, передусім, на підлітків (а їх більшість), які мають різнобічні інтереси, але ще не визначилися з головним, а отже, має охоплювати різноманітність проблем, висвітлювати різні аспекти навколишнього світу, показувати учням, чим потрібно цікавитися і що робити, задовольняти принцип науковості. Інформація має бути досить глибокою й вірогідною, відповідати сучасному науковому розумінню предмета розгляду, а обсяг і зміст знань такими, щоб, з одного боку, відобразити інформацію, достатню для розуміння сутності наукової картини світу, а з іншого – забезпечити доступність навчання, орієнтуватися на зону найближчого розвитку. Водночас зміст факультативного навчання слід систематизувати відповідно до основних сфер довілля, щоб учням легше було сприймати значний обсяг інформації, структурувавши в певний спосіб відповідну наукову інформацію.

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ У КОНТЕКСТІ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

С. В. Косянчук, аспірант

Нами визначено, що успішність формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів залежить від створення таких дидактичних умов: визначення потенційних можливостей предметів гуманітарного циклу, посилення ціннісно-сміслової функції мистецтва слова; забезпечення логічного спрямування змісту гуманітарних предметів і добору відповідних технологій.

Водночас, зміст предметів гуманітарного циклу старшої школи має містити все, що стосується життя і розвитку учнів зі спрямованістю, звісно, на профілі, за якими навчаються у ЗНЗ. Відповідний зміст ми розглядаємо як цінність,

грунтовану на певному доборі знань (подій, фактів, явищ) з огляду на закони, закономірності, принципи, особливості, специфічні відмінності функціонування і розвитку природи, людини, суспільства і людства в цілому.

Оцінюючи тексти вправ, подані у підручниках з української мови, програмовий матеріал з української і зарубіжної літератури чи будь-який мистецький твір або історичну ситуацію, учень має дати оцінку подіям (фактам, явищам), про які він довідався. Тут оцінка виступає ключовим інструментом соціалізації особистості, є запорукою подальшого розвитку і становлення особистості випускника ЗНЗ.

Задля успішної реалізації поставлених завдань учитель також має спрямовувати учнів на усвідомлення таких норм поведінки, які мають бути закладені в основу формування громадянина.

Визначені дидактичні умови передбачають переосмислення важливості і значення спілкування в усіх його індивідуальних, міжособистісних, соціальних, соціокультурних проявах тощо.

Особливості формування ціннісно-сміслових орієнтацій, з огляду на мету і зміст нового Державного стандарту, щонайперше, лежать у площині емоційно-ціннісних переживань і ставлень старшокласників. Отже, принципи навчання мають відповідати особистісно зорієнтованій парадигмі освіти, де учень є суб'єктом навчально-виховного процесу, а гуманітарно-гуманістичне тло забезпечуватиме становлення молодшої людини як громадянина незалежної країни, готового жити і працювати у світі інформаційних та інформатизаційних перетворень.

Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників як загальнопедагогічна проблема, може розв'язуватися за спрямованості відповідного змісту освіти на самонавчання, саморозвиток, самооцінку учнів.

Спираючись на добутки і міркування, зміст досліджень і домагань вітчизняних науковців, аналізуючи результати роботи практиків, ми поглиблюватимемо вивчення окреслених проблем.

ІНТЕНСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СПОСІБ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Г. О. Діденко

Розглядаючи значення інтенсифікації як чинника підвищення ефективності підготовки майбутніх випускників, варто зазначити, що поняття «інтенсифікація» та «ефективність» не ідентичні, між ними не існує